POLITISK KRONIK

UDLANDET

April 1965

1. Under en udenrigspolitisk debat i underhuset forsvarer udenrigsminister Michael Stewart USA's politik i Vietnam og den britiske regerings støtte til denne politik. – 3. Amerikanske flyvemaskiner begynder en række angreb på broer og veje i Nord Vietnam. Angrebsmålene er for første gang ikke rent militære og længere mod nord end tidligere. – 7. Præsident Lyndon B. Johnson erklærer, at USA er rede til forhandling uden betingelser, forudsat at Syd Vietnam forbliver uafhængig, og de amerikanske tropper forbliver i Syd Vietnam. Han opfordrer landene i Sydøstasien til at slutte sig sammen om et fælles udviklingsprogram, hvori også Nord Vietnam kan deltage, og udtaler, at han vil ansøge kongressen om en bevilling på 1000 mill. dollars hertil. – 8. Nord Vietnams ministerpræsident Pham Van Dong opstiller 4 betingelser for løsning af konflikten: 1) de amerikanske tropper skal fjernes fra Syd Vietnam, og alle krigshandlinger mod Nord Vietnam indstilles, 2) forbud mod militæralliancer for både Nord og Syd Vietnam, 3) ordning af Syd Vietnams indre anliggender i overensstemmelse med den sydvietnamesiske nationale befrielsesfront Viet Cong's program, 4) fredelig genforening af Vietnam ved den vietnamesiske befolkning i begge zoner. Nationalforsamlingen godkender programmet og afviser præsident Johnsons forslag af 7/4. – 11. Pravda skriver, at Johnsons tilbud er fuldstændig uantageligt. En hovedbetingelse er standsning af luftangrebene på Nord Vietnam. Det kinesiske kommunistiske partis centralorgan afviser ligeledes Johnsons tilbud som absolut uantageligt. – 13. Den fhv. britiske udenrigsminister P. Gordon Walker påbegynder en rundtur som særlig ambassadør for landene i Sydøstasien. Pekingregeringen og Nord Vietnam har erklæret, at et besøg ikke er opportunt. – 17. En delegation fra Nord Vietnam afslutter et besøg i Moskva. I et kommuniqué hedder det bl. a., at Sovjetunionen er rede til på anmodning af Nordvietnam at give russiske statsborgere, der vil kæmpe for det vietnamesiske folks retfærdige sag, tilladelse til at rejse til Vietnam. – 20. Det franske udenrigsministerium meddeler, at Frankrig ved det forestående ministerrådsmøde i SEATO kun vil være repræsenteret ved en observatør, da der i Vietnamspørgsmålet er principiel uenighed. Det tilføjes, at Frankrig fortsat tilstræber en fredelig løsning af Vietnams og hele Indokinas problemer i overensstemmelse med Genéveoverenskomsten af 1956. – 21. Den kinesiske folkekongres' stående udvalg vedtager en resolution, der opfordrer befolkningen til at træffe forberedelser til om nødvendigt at sende »vore egne folk« til Vietnam for at kæmpe mod den amerikanske imperialisme. – 29. Premierminister Sir Robert Menzies meddeler, at Australien efter anmodning af Syd Vietnam vil sende en infanteribataljon på 800 mand til Syd Vietnam.

Kong Hussein af Jordan udnævner sin 18-årige broder, prins Hassan, til tronfølger.

3. – En amerikansk satellit, Snap 10-A, der indeholder en atomreaktor til drift af radioanlægget, bringes i bane omkring jorden.

5. – Den amerikanske forsvarsminister Robert S. McNamara udtaler, at USA pr. 30/6 vil råde over 2070 interkontinentale raketter og 416 Polaris-raketter i u-både og erklærer, at USA er Sovjetunionen langt overlegen til lands, til søs og i luften.

6 – Modstandsorganisationen EOKA kræver, at præsident Makarios skal træde tilbage, fordi han ved at acceptere Galo Plaza's rapport (se 18.–19/3) har opgivet Cyperns forening med Grækenland som politisk mål. – 8. Cyperns regering offentliggør en erklæring, i hvilken flertallet af Plaza's slutninger betegnes som konstruktive. Præsident Makarios erklærer, at han er rede til at forhandle med det tyrkiske mindretal om dets rettigheder og garantier for deres opfyldelse.

7. – De tre vestmagter protesterer over for Sovjetunionen imod, at de østtyske grænsemyndigheder siden 1/4 i anledning af den tyske forbundsdags sammentræden i Berlin 7/4 har søgt at lægge hindringer i vejen for trafikken på Berlin.

Ved parlamentsvalget i Den irske Republik ændres partistillingen til gunst for regeringspartiet Fianna Fail og især arbejderpartiet på bekostning af uafhængige og småpartierne. Fianna Fail besætter 72 (1961: 70) af i alt 144 pladser i Dail'en, Fine Gael 47 (47), arbejderpartiet 22 (18), uafhængige 2 (6) og Clann na Poblachta (det republikanske parti) 1 (1). – 21. Den nye Dail genvælger Sean Lemass som premierminister.

8 – I Warszawa undertegnes en traktat om venskab, samarbejde og gensidig bistand, der afløser den polsk-russiske traktat af 21/4 1945. – 14. – Den tyske forbundsregering tager forbehold over for betegnelsen »statsgrænse« for Oder-Neisse linien i den nye traktat, idet den endegyldige fastlæggelse af den tysk-polske grænse efter Potsdam-aftalen må være forbeholdt en fredstraktat.

Præsident Habib Bourguiba udtaler, at Tunesien ikke vil afbryde de diplomatiske forbindelser med Vesttyskland, selv om Vesttyskland og Israel udveksler ambassadører. – 22. Bourguiba foreslår, at der optages direkte forhandlinger med Israel om løsning af Palæstinaspørgsmålet på grundlag af de af FN i 1947 fastsatte grænser samt de arabiske Palæstinaflygtninges tilbagevenden. Han gør sig til talsmand for, at arabre og jøder kan leve fredeligt sammen, når der er indtrådt en afspænding i Palæstina. – 25. Ministerpræsident Levi Eshkol betegner Bourguibas forslag som et vigtigt bidrag til freden; Israel er rede til forhandlinger, der dog ikke kan foregå på basis af FN's delingsplan af 1947. – 27. Præsident Nasser nægter at modtage et budskab fra Bourguiba. I Tunis demonstreres mod FAR's og Iraks ambassader og i Cairo og Bagdad mod Tunesiens. 28/4 sætter demonstranter ild på og plyndrer Tunesiens ambassade i Cairo, og Tunesiens ambassadører i Cairo, Damaskus og Bagdad kaldes hjem. FAR har også hjemkaldt sin ambassadør i Tunis. – 29. På et møde i den arabiske liga af statschefernes personlige repræsentanter vedtages enstemmigt en resolution, der over for Israel afviser enhver anerkendelse, forsoning og fredelig sameksistens. Tunesien er ikke repræsenteret.

Sovjetunionen foreslår efter anmodning af Cambodia i en note til Storbritannien, at der indkaldes en international konference om sikring af Cambodias neutralitet og territoriale integritet. – 24. Fyrst Nonodom Sihanouk udtaler, at han er imod, at USA, Syd Vietnam og Thailand deltager i en konference om Cambodias neutralitet; en sådan konference er i øvrigt ikke mere nødvendig, da de ønskede garantier også kan opnås ad diplomatisk vej. – 25. Udenrigsminister Michael Stewart erklærer i underhuset, at Storbritannien er parat til sammen med Sovjetunionen at indkalde en international konference om Cambodias internationale status.

10. – CSU's kongres i München genvælger med 643 af 750 stemmer Franz-Josef Strauss som partiets formand.

Lederen af opstanden i Kabylien i ok-

tober 1963 Hocine Ail Ahmed og Mohammed Ben Ahmed dømmes til døden af revolutionsdomstolen i Algeriet, men benådes 12/4 af præsident Ben Bella. Samme dom overgår in absentia den tidligere generalsekretær for FLN Mohammed Khider og tidligere viceministerpræsident i den provisoriske regering Mohammed Boudiaf.

14. – Den britiske udenrigsminister Michael Stewart udtaler sig for et snævrere samarbejde mellem EEC og EFTA og siger, at man kan forestille sig, at EEC og EFTA engang vokser sammen til én organisation.

Regeringskrisen i Holland efter ministeriet Marijnens demission 26/2 er løst, idet Joseph M. L. T. Cals, der ligesom Marijnen tilhører det katolske folkeparti, har dannet ny koalitionsregering af repræsentanter for det katolske folkeparti (6), arbejderpartiet (5) og det antirevolutionære parti (3). Marijnens regering var en koalition af det katolske folkeparti, de liberale og de to protestantiske partier, den kristelig-historiske union og det antirevolutionære parti, og demissionen skyldtes uenighed om kommerciel reklame i radio og TV. I Cals' regering er dr. Anne Vondeling (arb.) vicepremierminister og finansminister og Barend W. Biesheuvel (antirev.) anden vicepremierminister og landbrugsminister. Joseph Luns (kat.) fortsætter som udenrigsminister.

23. – Den jugoslaviske udenrigsminister siden 1953, Koca Popovich, afløses af viceudenrigsminister Marko Nikezich.

24. – Afdelinger af hæren, der støttes af dele af befolkningen, besætter regeringsbygningerne i Santo Domingo, hovedstaden i Den dominikanske Republik. Formålet med kuppet er at genindsætte Juan Bosch (afsat sept. 1963) som præsident. Jose Rafael Molina Urena, tidligere formand for deputeretkammeret og medlem af Bosch's revolutionære parti, udnævnes 25/4 af de oprørske officerer til midlertidig præsident. Donald Reid Cabral, der siden afsættelsen af Bosch har stået i spidsen for et civilt triumvirat, udnævner general Elias Wessin y Wessin til chef for generalstaben; Wessin får til opgave at nedkæmpe oprøret. – 29. Præsident Johnson meddeler, at de militære myndigheder i Den dominikanske Republik har meddelt, at de ikke kan garantere de amerikanske statsborgeres sikkerhed, og at amerikansk marineinfanteri er sendt til Den dominikanske Republik. – 30. meddeles, at situationen er forværret, og at der nu er over 5000 amerikanske soldater i Den dominikanske Republik.

I Jemen udnævnes Mohammed el Noman til vicepræsident og premierminister efter Hasan al-Amri (se 6/1), der 16/4 er trådt tilbage. I den nye regering bliver Mohsen el Aini udenrigsminister.

Episoder ved grænsen mellem Indien og Pakistan udvikler sig til kampe mellem afdelinger af de to staters hære. Ifl. en talsmand for den indiske regering 25/4 har Pakistan beordret mobilisering, hvilket Pakistan benægter. I de flg. dage må indiske tropper under stadigt pres rømme nogle grænseposter. – 30. Pakistan erklærer sig rede til våbenstilstand, såfremt Indien vil anerkende, at områdets tilhørsforhold er omstridt, og gå med til, at begge parters tropper rømmer området.

Præsident Sukarno beordrer al resterende udenlandsk ejendom i Indonesien beslaglagt.

25. – Dagbladet Al Ahram i Cairo meddeler, at det forbudte ægyptiske kommunistiske parti har opløst sig selv og er gået op i den arabiske socialistiske union, der er landets eneste politiske parti.

25.–30. Sovjetunionens udenrigsminister Gromyko aflægger besøg i Paris, hvor han har samtaler med udenrigsminister Couve de Murville.

26. – Den spanske regering meddeler, at man i provinsen Badujoz ved den spansk-portugisiske grænse har fundet liget af den portugisiske oppositionsfører og tidligere præsidentkandidat general Humberto Delgado.

29. – Premierminister Harold Wilson advarer i underhuset den rhodesiske regering mod at proklamere landets uafhængighed, idet han betegner en sådan handling som oprør, der vil gøre det umuligt at yde Rhodesia økonomisk hjælp og toldpræference inden for Commonwealth.

30. – Den britiske regering offentliggør en hvidbog, der skitserer arbejderpartiets forslag om nationalisering af størsteparten af jern- og stålindustrien.

Efter 97 år under britisk herredømme bliver Basutoland selvstyrende.

Maj 1965

1. – Organisationen af amerikanske staters ministerråd træder på anmodning af USA sammen i Washington for at drøfte situationen i Den dominikanske Republik (se 24/4) og beslutter at nedsætte en kommission, der i D. d. R. skal arbejde for genoprettelse af freden. – TASS karakteriserer den amerikanske intervention i D. d. R. som en ny aggression og meddeler, at Sovjetunionen har anmodet om indkaldelse af sikkerhedsrådet. Dette sker 3/5. – 3. De amerikanske tropper i D. d. R. har modtaget forstærkninger og tæller nu 22.000 mand. De besætter en sikkerhedszone mellem luftbasen Isidro og Santo Domingo. Lederen af oprøret, oberst Francisco Caamaño, vælges til midlertidig præsident. Han erklærer, at kommunisterne ingen rolle spiller i oprørsbevægelsen. Præsident Lyndon B. Johnson udtaler, at oprøret, der begyndte som en revolution for social retfærdighed, beherskes af en gruppe kommunister. – 6. OAS's ministerråd vedtager med 14 stemmer mod 5 (Chile, Ecuador, Peru, Mexico og Uruguay) – Venezuela undlader at stemme – en resolution om oprettelse af en interamerikansk militærstyrke til genoprettelse af normale forhold i D. d. R. – 7. Lederen af militærjuntaen i D. d. R., general Antonio Imbert Barrera, danner en national genopbygningsregering på 5 medlemmer. – 8. Senator Robert F. Kennedy kritiserer i et interview i New York Times den amerikanske regerings politik over D. d. R., idet USA før interventionen skulle have konsulteret OAS. – 14. Sikkerhedsrådet vedtager enstemmigt på forslag af Jordan, Malaysia og Elfenbenskysten en resolution, der kræver standsning af kampene i D. d.R. og anmoder FNs generalsekretær om at aflægge rapport om situationen. – 16. Præsident Johnsons særlige ambassadør Averell Harriman erklærer efter en rejse i Latinamerika, at de elementer, der havde forsøgt at bringe de dominikanske oprørere under kommunistisk kontrol, har trukket sig tilbage fra Santo Domingo og nu forsøger at anstifte nye oprør i Latinamerika. Af de lande, han havde besøgt, havde Brasilien, Argentina, Panama og Columbia billiget USA's fremgangsmåde i D. d. R., medens Uruguay, Chile, Peru og Ecuador, til dels af indenrigspolitiske grunde, ikke var indforstået med USA's skridt. – 22. Et russisk forslag, der kræver øjeblikkelig tilbagetrækning af de amerikanske tropper fra D. d. R., forkastes af sikkerhedsrådet, idet det kun får Sovjetunionens stemme. Derimod vedtages et fransk forslag enstemmigt; USA undlader at stemme. Det kræver permanent våbenstilstand i Santo Domingo og anmoder generalsekretæren om rapport om beslutningens gennemførelse. – 23. Ved formidling af Røde Kors sluttes efter hårde gadekampe i Santo Domingo våbenstilstand for en dag, som også overholdes de flg. dage. Cheferne for de militærstyrkder, der af Brasilien, Costa Rica, Honduras, Nicaragua og USA er sendt til Santo Domingo, underskriver en erklæring, hvorefter dannelsen af en interamerikansk fredsstyrke formelt er fuldbyrdet. Den brasilianske general Hugo Panasco Alvim overtager kommandoen. – 24. Informationsminister Pey-

refitte udtaler, at den franske regering er af den anskuelse, at interventionen i D. d. R. i længden kun kan føre til en faretruende udvikling i D. d. R. og hele denne del af verden. – 26. Udenrigsminister Dean Rusk udtaler sin tilfredshed med, at blodsudgydelsen i Santo Domingo er endt, og at der er forhandlinger i gang om dannelsen af en provisorisk koalitionsregering. – 28. Præsident Johnson udtaler, at begivenhederne i D. d. R. har vist, at det dominikanske folk og medlemsstaterne i OAS ikke vil finde sig i nogen ekstremistregering fra højre eller venstre. Udenrigsminister Dean Rusk erklærer i TV, at de politiske førere i D. d. R. må finde en løsning af krisen. Den almindelige anskuelse er, at de, der har spillet den mest aktive rolle i kampene i de sidste 4 uger, ikke kan danne regering, men det betyder dog ikke, at oberst Caamaño og general Imbert ikke mere kan spille nogen aktiv rolle.

Indiens præsident Sarvepalli Radhakrishnan foreslår i en skrivelse til præsident Johnson, at grænsen mellem Nord- og Syd Vietnam skal overvåges af en afro-asiatisk militærstyrke. – 16. På flyvepladsen Bien Hoa ødelægges ved en række eksplosioner 22 amerikanske og sydvietnamesiske flyvemaskiner. Viet Cong hævder, at eksplosionerne er et resultat af oprørernes sabotage. – 18. Amerikanske og sydvietnamesiske flyvemaskiner genoptager angrebene mod mål i Nord Vietnam (se 1/4). Det amerikanske udenrigsministerium giver udtryk for skuffelse over, at den midlertidige standsning ikke har fremkaldt nogen reaktion fra Hanoi. – 26. Udenrigsminister Dean Rusk bekræfter pressemeddelelser om, at der i Nord Vietnam oprettes russiske raketbaser mod luftangreb, og at Sovjetunionens engagement i Nord Vietnam forstærkes. USA lader sig imidlertid ikke fordrive fra Syd Vietnam. Nord Vietnam afviser det indiske forslag af 1/5. – 27. Premierminister Keith Holyoake giver parlamentet meddelelse om, at New Zealand efter anmodning af premierminister Phan Huy Quat vil sende tropper til Syd Vietnam.

Regeringen i Cambodia meddeler, at den kun er rede til en international konference (se 8/4), hvis den organiseres som Genèvekonferencen i 1954, hvis Syd Vietnam ikke deltager, og hvis Laos- og Vietnamproblemet ikke indblandes. – 3. Cambodia afbryder de diplomatiske forbindelser med USA, fordi ugebladet Newsweek har bragt en artikel med fornærmelser mod kongehuset, og fordi grænselandsbyer i Cambodia 28/4 blev bombarderet fra Syd Vietnam. – 17. Fyrst Norodom Sihanouk angriber i en tale USA og siger, at Cambodia om nødvendigt vil slutte sig til den kommunistiske lejr. Han kritiserer også FNs holdning over for Sydøstasien og kræver FN flyttet fra New York til Genève eller et andet sted, indtil den amerikanske regering opgiver sin race- og kolonialpolitik.

Præsident Sukarno afviser et møde med Malaysias premierminister Tunku Abdul Rahman enhver mægling i Malaysiakonflikten; Indonesie vil ikke opgive sin konfrontationspolitik, før Malaysia er tilintetgjort.

2. – Udenrigsminister Couve de Murville udtaler i den polske radio, at udenrigsminister Gromykos besøg i Paris (se 25.–30/4) og hans eget bebudede besøg i Moskva er i overensstemmelse med den almindelige udvikling af forholdet mellem Øst- og Vesteuropa. I sine samtaler med Gromyko havde det tyske spørgsmål spillet en hovedrolle, og man var enig på nogle punkter, uenig på andre.

3.–5. – Ved SEATO's rådsmøde i London er Frankrig kun repræsenteret ved en observatør (se 1/4).

4. – Pekingregeringen lader meddele, at den i grænsestriden mellem Indien og Pakistan står på Pakistans side. – 5. Premierminister Lal Bahadur Shastri meddeler, at Indien og Pakistan fra premierminister Harold Wilson har modtaget et forslag om mægling i Rann of Kutch striden (se 24/4). – 17. Pekingregeringen erklærer i en note til den indiske regering, at Pakistan i øjeblikket har den effektive

kontrol over de områder i Kashmir, der grænser til Kina, og at det i den kinesisk-pakistanske grænseprotokol af 26/3 udtrykkeligt er fastsat, at den kinesiske regering efter en løsning af Kashmirspørgsmålet vil optage grænseforhandlinger med den suveræne myndighed.

Malaysias premierminister Tunku Abdul Rahman appellerer under et besøg i Tokio til Japan om at overtage førerskabet i det frie Asien og siger, at Japan er den eneste, der kan mægle mellem Malaysia og Indonesien.

6. – Underhuset godkender med 310 stemmer mod 306 (konservative og liberale) hvidbogen om nationalisering af stålindustrien (se 30/4).

Sikkerhedsrådet vedtager med 7 stemmer – Frankrig, Storbritannien og USA undlader at stemme – at henstille til Storbritannien at forhindre en ensidig uafhængighedserklæring fra Rhodesia. – 7. Ved parlamentsvalget i Rhodesia vinder premierminister Ian Smiths parti, den rhodesiske front, alle 50 mandater i kategori A (hvide vælgere). Af kategori B's 15 mandater tilfalder 10 (alle afrikanere) oppositionspartiet det rhodesiske parti, 5 er uafhængige.

Japans socialistiske parti vælger på en ekstraordinær kongres Kozo Saaki til formand efter Jotaro Kawakami, der er trådt tilbage af helbredsgrunde.

6.–9. – Præsident Makarios forhandler i Athen med den græske regering. Det meddeles, at begge parter bekender sig til selvbestemmelsesret for Cypern i overensstemmelse med de af FN opstillede principper (se 6/4).

7. – Premierminister Harold Wilson erklærer, at Tysklands genforening i fred og frihed efter selvbestemmelsesprincippet er et hovedpunkt i britisk politik.

8. – Det polske kommunistiske partis førstesekretær Gomulka erklærer, at de polske vestområder nu er fuldstændig integreret i Polen. Bonns forestillinger om, at man for anerkendelse af grænsen kan opnå genforening, går ud fra falske forudsætninger.

Bulgariens ministerpræsident Todor Shiwkoff oplyser, at der for kort tid siden blev opdaget en sammensværgelse mod staten, men den vestlige borgerlige presse har overdrevet episoden.

9. – Forbundskansler Erhard forklarer i skrivelse til stats- og regeringscheferne i de arabiske lande grundene til den forestående oprettelse af diplomatiske forbindelser mellem forbundsrepublikken og Israel. – 13. Forbundskansler Erhard giver meddelelse om oprettelse af diplomatiske forbindelser med Israel. FAR, Algeriet, Jordan, Libanon, Sudan, Syrien, Irak, Saudi Arabien og Jemen afbryder de diplomatiske forbindelser med forbundsrepublikken. 14/5 modtager Erhard Tunesiens og Marokkos ambassadører, der giver udtryk for, at deres regeringer beklager anerkendelsen af Israel, men forsikrer, at Tunesien og Marokko ikke agter at afbryde forbindelsen med Vesttyskland.

12.–19. – Den indiske premierminister Lal Bahadur Shastri aflægger besøg i Moskva. Af det udsendte kommunique fremgår, at der i det store og hele har været enighed om de drøftede spørgsmål.

13. – De kommunale valg i 356 købstæder i England og Wales (en tredjedel af medlemmerne af de kommunale råd er på valg) resulterer i en stærk fremgang for de konservative og tilsvarende tilbagegang for arbejderpartiet og de liberale. I alt vinder de konservative netto 552 mandater og genopretter dermed stillingen før de tilsvarende valg i 1962. Valgene i Skotland 4/5 viser også, omend i mindre udpræget grad, tilbagegang for arbejderpartiet.

14. – Pekingregeringen giver meddelelse om et nyt vellykket kernevåbenforsøg (se 16/10 1964).

17. – Israels ministerpræsident Levi Eshkol fremlægger i parlamentet en fredsplan

for Mellemøsten. Freden i dette område er betinget af: 1) alle staters uafhængighed, suverænitet og territoriale integritet. 2) anerkendelse af FNs charter og den deraf afledede forpligtelse til fredeligt samarbejde og sikring af freden, 3) omdannelse af våbenstilstandsoverenskomsterne af 1949 til varige fredstraktater. Israel er rede til forhandlinger herom. Han afviser større grænseændringer til gunst for de arabiske stater, men lader spørgsmålet om mindre grænsereguleringer stå åbent. – 25. Eshkol går imod de arabiske Palæstinaflygtninges tilbagevenden.

I Bolivien (se 4/11 1964) indføres undtagelsestilstand p. gr. af uroligheder i forbindelse med, at lederen af fagforbundene (COB) Juan Lechin Oquendo 15/5 er blevet landsforvist. – 19. Fagforeningerne proklamerer generalstrejke, og det kommer til sammenstød mellem fagforeningsmedlemmer og militæret. – 22. Et attentatforsøg på præsidenten for militærjuntaen, general René Barrientos Ortuño, mislykkes. – 26. Regeringen og overkommandoen for de væbnede styrker enes om at lægge statens ledelse i hænderne på general Barrientos og den øverstkommanderende general Alfredo Ovando Candia.

18.–28.. – Dronning Elisabeth og hertugen af Edinburgh aflægger officielt besøg i Den tyske Forbundsrepublik.

19.–25. – FAR's og Iraks fælles politiske ledelse forhandler i Cairo under præsident Nasser og præsident Abdul Salam Aref. I et kommunique fordømmes præsident Bourguibas holdning (se 8/4), der kun er til gavn for imperialisme og zionisme; alle fremmede baser i Aden, Libyen, Bahrein og Cypern kræves rømmet, og man tilsiger det republikanske styre i Jemen og befrielseskampen i Sydarabien og Oman støtte. – 26.–30. afholdes i Cairo et møde af regeringschefer inden for Den arabiske Liga, hvor det bl. a. besluttes at effektivisere arbejdet med det fælles projekt om afledning af Jordanflodens vand. – 31. Præsident Nasser advarer i en tale i Organisationen til befrielse af Palæstina mod at overvurdere Den arabiske Ligas militære styrke. Så længe FAR har 50.000 soldater i Jemen, kan man ikke tænke på et angreb på Israel eller en befrielse af Sydarabien eller sultanaterne ved den persiske bugt.

23. – Valget i Belgien bliver et stort nederlag for den kristelig sociale-socialistiske regeringskoalition og en tilsvarende fremgang for de liberale (P. L. P.) og forskellige mindre partier. I deputeretkammeret får det kr.-soc. parti 77 (1961: 96) mandater, socialisterne 64 (84), P. L. P. 48 (20), Volksunie (flamske nationalister) 12 (5), kommunister 6 (5), F. D. F. (Bruxelles' franske parti) 3 (0) og Walloner 2 (2). Til senatet vælges 44 (47) kr.-soc., 31 (45) soc., 23 (11) P. L. P., 3 (1) komm., 4 (2) Volksunie og 1 (0) F. D. F.. (Foruden de direkte valgte består senatet af 48 medlemmer fra provinserne og 28, der vælges af senatet selv). – 24. Ministeriet Lefévre, der ikke længere råder over den 2/3 majoritet, som er nødvendig for gennemførelse af forfatningsændringer – det nye parlaments vigtigste opgave – indgiver sin afskedsbegæring.

24. – På EFTAs ministerrådsmøde i Wien advarer premierminister Harold Wilson mod den truende spaltning af Europa ved isoleret konsolidering af EEC og EFTA og foreslår, at EEC og EFTA mødes på ministerplan for at undersøge mulighederne for at forhindre yderligere spaltning. I et kommuniqué udtaler ministrene sig for et så snævert samarbejde med EEC som muligt og anbefaler konferencer på ministerplan mellem de to grupper, idet de samtidig giver udtryk for, at de ønsker samarbejdet inden for EFTA forstærket.

Forsvarsminister Denis Healey giver underhuset meddelelse om, at der med Libyen er truffet aftale om, at de britiske tropper i Tripolis og Cyrenaika skal være trukket tilbage inden marts 1966.

Handelsminister Douglas Jay meddeler i underhuset, at regeringen har truffet forberedelser til i løbet af 10 år at indføre metersystemet i Storbritannien.

29. – Det norske arbejderparti vælger på sit landsmøde stortingsmand Trygve Bratteli til formand, idet statsminister Einar Gerhardsen efter 20 års formandsskab har ønsket at træde tilbage. Bratteli, der ligeledes i de sidste 20 år har været partiets næstformand, efterfølges på denne post af den tidligere formand i Arbejdernes Ungdomsfylking Reiulf Steen.

Ved præsidentvalget i Østrig (se 28/2) sejrer Wiens borgmester, socialdemokraten Franz Jonas, med 50,7 pct. af stemmerne over folkepartiets kandidat, fhv. forbundskansler Alfons Gorbach (49,3 pct.). Jonas støttes af kommunisterne, medens det højreorienterede frihedsparti ikke officielt støtter nogen kandidat.

Kong Feisal af Saudi Arabien foreslår i et interview en provisorisk neutral regering i Jemen, der kan slutte aftale om tilbagetrækning af FARs tropper (se 19.–25/5). Saudi Arabien vil i så fald indstille sin hjælp til den ene af de kæmpende partier i Jemen, og den fremtidige statsform skal afgøres ved folkeafstemning.

30. – I Polen vælges til Sejm'en (rigsdagen) på en enhedsliste, hvor der dog er en vis adgang til at vælge mellem de opstillede, 255 medlemmer af det forenede arbejderparti, 117 medlemmer af det forenede bondeparti, 35 medlemmer af det demokratiske parti og 49 uden for partierne.

Juni 1965

1. – Det svenske højre vælger enstemmigt den 40-årige rigsdagsmand og partisekretær Yngve Holmberg til partiets leder efter professor Gunnar Heckscher.

2. – Organisationen af amerikanske Staters råd vedtager med 15 stemmer mod 2 – 3 undlader at stemme – at en mæglingskommission af repræsentanter for USA, Brasilien og El Salvador i Santo Domingo skal arbejde for genoprettelsen af freden i Den dominikanske Republik. – 18. Mæglingskommissionen foreligger de stridende parter et forslag i 8 punkter. Forslaget antages af oberst Francisco Caamanos »konstitutionalistiske« regering, medens chefen for den »nationale genopbygningsregering«, general Antonio Imbert Barrera, afviser forslaget.

2. – Ved udløbet af fristen for anmeldelse af kandidater til valget i Ghana 9/6 konstateres, at samtlige 198 kandidater udpeget af præsident Nkrumah's Convention People's Party er valgt uden modkandidat.

Parlamentet i Bathurst vedtager enstemmigt et forslag om, at Gambia skal være republik inden for Commonwealth fra 18/12 1966, den første årsdag for uafhængigheden.

Det indiske regeringsparti, kongrespartiet, beslutter, at engelsk fortsat skal være officielt sprog ved siden af hindu. Dette vil kræve en ændring af loven, hvorefter hindu 26/1 blev Indiens officielle sprog, hvilket i begyndelsen af 1965 førte til blodige uroligheder.

3. – Premierminister Eisaku Sato foretager en gennemgribende omdannelaw af den japanske regering. Kun 2 af de hidtidige kabinetsministre, den ene udenrigsminister Etsusaburo Shiina, fortsætter. Blandt de nye ministre er der flere tilhørende det liberal-demokratiske partis højre fløj, som ikke har haft sæde i regeringen siden ministeriet Kishis demission i 1960.

Mapai-partiets centralkomité udpeger med 179 stemmer ministerpræsident Levi Eshkol som kandidat til ministerpræsidentposten efter parlamentsvalget i november. Fhv. ministerpræsident David Ben Gurion får 103 stemmer. – 29. Ben Gurion meddeler, at han har brudt med Mapai og sammen med sine venner vil opstille en særlig liste ved valget.

3.–7. – Den amerikanske rumkapsel »Gemini IV« med astronauterne James Mc Divitt og Edward White omkredser Jorden 62 gange. Under omkredsningen forlader White rumkapslen og svæver i 20 minutter frit i verdensrummet (se 18.–19/3).

7. – Kong Hassan II indfører undtagelsestilstand i Marokko og overtager midlertidigt den højeste udøvende magt, fordi det ikke er lykkedes at skabe en stabil og arbejdsdygtig regering.

8. – Det amerikanske udenrigsministerium meddeler, at den øverstkommanderende over de amerikanske tropper i Syd Vietnam har fået bemyndigelse til at anvende tropperne til offensive operationer mod Viet Cong, såfremt Syd Vietnam anmoder derom, og det sker sammen med sydvietnamesiske tropper. De amerikanske styrker i Syd Vietnam tæller nu 51.000 mand. 14/3 meddeler udenrigsministeriet, at den sydvietnamesiske regering har fremsat den første anmodning om hjælp fra amerikanske tropper. – 10. Viet Cong erobrer Dong Xoai ca. 100 km fra Saigon. Først efter flere dages hårde kampe lykkes det de sydvietnamesiske tropper at tilbageerobre byen. – 16. Forsvarsminister McNamara giver meddelelse om, at de amerikanske tropper i Vietnam vil blive bragt op på 70–75.000 mand. – 17. Præsident Johnson hilser med tilfredshed Commonwealthkonferencens beslutning om en fredsmission, men afviser forhandlinger med Viet Cong. – USA anvender for første gang flyvemaskiner fra den strategiske bomberkommando på Guam til angreb på mål i Nord Vietnam. – 19. Syd Vietnams regering udtaler sin tilfredshed med Commonwealthkonferencens beslutning. – 23. Ministerpræsident Kosygin afviser over for Storbritanniens, Ghanas og Nigerias ambassadører at modtage fredsmissionen med den begrundelse, at Sovjetunionen ikke føler sig bemyndiget til at forhandle om Vietnam. Han henviser til forhandlinger med Nord Vietnam og den nationale befrielsesfront i Syd Vietnam (Viet Cong), som repræsenterer det sydvietnamesiske folk, og til, at missionen skal gøre sin indflydelse gældende over for USA og formå det til at trække de amerikanske tropper tilbage fra Vietnam. – 24. Formanden for det nationale råd, general Nguyen Van Thieu, erklærer krigstilstand i hele Syd Vietnam. Udenrigsminister Tran Van Do meddeler, at Syd Vietnam vil afbryde de diplomatiske forbindelser med Frankrig, idet den franske regering stadig direkte og indirekte hjælper Syd Vietnams fjender. – 25. Pekingregeringen meddeler den britiske regering, at den ikke vil modtage fredsmissionen.

11. – Under et besøg i Østtyskland retter præsident Tito skarpe angreb på forbundsregeringen for revanchisme og stræben efter at komme i besiddelse af kernevåben.

12. – Den sydvietnamesiske regering under Phan Huy Quat (se 15/2), der har været genstand for stærke angreb fra katolikkerne, træder tilbage og anmoder militæret om at overtage den udøvende magt. – 13. dannes et nationalråd under ledelse af generalerne Nguyen Van Thieu, Nguyen Cao Ky og Nguyen Hun Co. Som formand for rådet overtager Nguyen Van Thieu præsident Phan Kac Sun's funktioner. – 16. Nguyen Cao Ky, der er chef for luftvåbenet, danner regering med Nguyen Hun Co som forsvarsminister og Tran Van Do som udenrigsminister.

15. – Fronten af socialistiske kræfter (FFS) i Algeriet meddeler, at den for at genoprette den nationale enhed er enedes med den nationale befrielsesfront (FLN) om at indstille den væbnede kamp. – 19. Hæren under oberst Houari Boumedienne arresterer præsident Ahmed Ben Bella, og et revolutionsråd under Boumediennes ledelse erklærer ham for afsat. Demonstrationer for Ben Bella i forskellige byer de flg. dage spilttes af militæret. Som følge af de usikre forhold i Algeriet sender talrige stater, som skulle have deltaget i den 2. afro-asiatiske konference i Algier fra

29/6, afbud, og 26/7 meddeles, at konferencen er udsat til 5/11.

FNs sikkerhedsråd vedtager enstemmigt at forlænge FN-styrkens mandat på Cypern til 26/12.

15.–25. – På Commonwealth-konferencen i London, hvor samtlige 21 Commonwealthstater er repræsenteret, de fleste ved deres premierminister, vedtages på forslag af premierminister Harold Wilson at nedsætte en kommission, der skal søge kontakt med parterne i Vietnamkonflikten for at bane vej for en konference til fredelig løsning af konflikten. Fredsmissionen kommer til at bestå af Storbritanniens, Ghanas, Nigerias samt Trinidad og Tobagos premierministre. 19/6 retter kommissionen en appel til de kæmpende parter i Vietnam om at pålægge sig tilbageholdenhed i de militære operationer for at lette tilvejebringelsen af en våbenstilstand. Se i øvrigt 8/6.

22. – I Tokio underskrives overenskomster mellem Japan og Sydkorea om oprettelse af diplomatiske forbindelser, om betaling af erstatning for skader anrettet i Korea under det japanske herredømme m. v.

24. – Østtysklands udenrigsminister Lothar Bolz træder tilbage p. gr. af sygdom. Hans efterfølger er den hidtidige viceudenrigsminister Otto Winzer.

25. – Det franske socialistiske partis præsidentkandidat Gaston Defferre trækker sin kandidatur tilbage, fordi det ikke er lykkedes ham at danne en demokratisk føderation af venstrepartierne (bortset fra kommunisterne).

28. – Janos Kadar træder tilbage som Ungarns ministerpræsident for at hellige sig arbejdet som det kommunistiske partis førstesekretær. Han efterfølges som ministerpræsident af Gyula Kallai, viceministerpræsident siden 1960.

28.–30. – Ved EECs rådsmøde lykkes det ikke at opnå enighed om finansieringen af den fælles landbrugspolitik. Den franske udenrigsminister Couve de Murville udtaler, at EEC går en svær krise i møde.

30. – I New Delhi sluttes våbenstilstand mellem Indien og Pakistan i grænsestriden i Rann of Kutch området (se 24/4). Ved aftalen genoprettes tilstanden 1/1 1965. Grænsen skal søges fastlagt ved forhandlinger på ministerplan, eventuelt ved international voldgift.

DANMARK

April 1965

1. – Det radikale Venstres politiske ordfører Hilmar Baunsgaard udtaler til BT, at et forsøg på at gennemføre kildeskat vil føre til regeringens fald.

2. – Kongeparret ankommer til Paris på officielt besøg, ledsaget af kulturminister Sølvhøj, idet udenrigsminister Per Hækkerup p. gr. af den indenrigspolitiske situation bliver hjemme.

7. – I folketingets spørgetime benægter finansminister Poul Hansen i et svar til Aksel Larsen (s. f.), at der, ud over hvad der blev oplyst ved afgiftslovenes 2. behandling, er givet folketingsmændene Westerby og Diderichsen tilsagn ang. anvendelsen af det forventede kasseoverskud for finansåret 1965–66.

Venstres folketingsgruppe vælger Poul Hartling til næstformand i stedet for Axel Kristensen, der efter at være fyldt 70 år har nedlagt hvervet.

8. – Mæglingsforslaget for landbrugsområdet er vedtaget af begge parter. Af Arbejdsgiverforeningen er afgivet ja-stemmer svarende til 425 mill. kr. i udbetalt arbejdsløn og nej-stemmer svarende til 105 mill. kr. Arbejderne har forkastet forslaget ved urafstemningen, men efter supplering af de afgivne stemmer ved kompetent forsamling er det endelige resultat 17.468 ja-stemmer og 10.618 nej-stemmer.

9. – Det meddeles, at regeringen har opgivet den påtænkte forhøjelse af afgiften af tipskuponer med 5 øre.

10. – Statsminister J. O. Krag og 7 andre ministre taler ved 8 møder i københavnske biografer. Statsministeren udtaler, at de konservative ikke ønskede forlig, og at Venstre ikke mente at have styrke til at træffe aftaler uden de konservative.

13. – På Industriforeningens generalforsamling foreslår formanden, direktør I. C. Thygesen, at de nordiske lande i fællesskab tager et markedspolitisk initiativ for at bygge bro mellem de splittede dele af Europa.

20. – Regeringen beslutter at udskyde igangsættelsen af offentlige byggearbejder, som finansieres direkte af staten, til efter 1/2 1966 og af alle andre offentlige byggearbejder til efter 15/10 1965. Det drejer sig om arbejder til en samlet værdi af 343 mill. kr.

21. – Finansminister Poul Hansen fremsætter en ny række afgiftsforslag m. m. (»buket nr. 3«), som tilsammen skal indbringe ca. 250 mill. kr. årlig (se 26/3). Der foreslås afgift ved ejerskifte af brugte motorkøretøjer, forhøjelse af tolden på færdige personbiler fra lande uden for EFTA, forhøjelse af afgiften af parfumer og toiletmidler og af afgiften af gevinster i klasselotteriet, gevinster ved lotterispil m. v. samt tipning. Endvidere fremsættes forslag om udstedelse af et nyt præmieobligationslån på 100 mill. kr.

Socialminister Bundvad fremsætter forslag om særligt tillæg til folke-, invalide- og enkepensionister samt om forhøjelse af grænsen for hjælp til underhold. Formålet er at give pensionisterne kompensation for afgiftsforhøjelser, som oprindelig var tænkt givet ved det bortfaldne forslag om persontilskud (se 3/2). Forslaget vedtages enstemmigt 20/5, idet 4 (uafh.) undlader at stemme.

23. – Udenrigsminister Per Hækkerup udtaler, at Danmark inden for EFTA vil søge at gennemføre fælles beskyttelsesforanstaltninger mod eksport fra udenforstående nationer til medlemslande, idet disse ikke-medlemmer meget ofte ødelægger eller skader EFTA-landenes egne markeder ved at eksportere med statsstøtte.

Islands undervisningsminister Gylfi Gislason afviser tanken om, at danske folketingsmedlemmer kommer til Reykjavik for at drøfte håndskriftsspørgsmålet, idet nye drøftelser ikke kan ændre Islands stilling.

Økonomiminister Grünbaum udtaler, at den 3-årige investeringsplan (se 19/1) må ændres for at komme på linie med den ændrede igangsættelse, der er en konsekvens af de besparelser, som gennemføres i folketinget i forbindelse med afgiftslovene.

24. – Det konservative Folkepartis repræsentantskab vælger enstemmigt folketingsmand, dommer K. Thestrup til formand for partiet efter civilingeniør Einar P. Foss. På mødet oplyses, at partiets medlemstal i 1964 steg med 7184 til 132.102, og at der siden nytår har været en yderligere kraftig nettotilvækst.

Formanden for den konservative folketingsgruppe, fhv. minister Poul Sørensen, angriber statsminister J. O. Krag, der anmodede v. og k. f. om fortrolige drøftelser, men inden disse drøftelser var til ende forhandlede med to nyvalgte venstremænd om at give dem ministerposter.

25. – På Liberal Debats generalforsamling i Odense vedtages med 160 stemmer mod 6 at opløse selskabet. Med 132 stemmer mod 42 vedtages det, at tidsskriftet Liberal Debat skal fortsætte under et udvalg med professor, dr. theol. Bent Noack som formand.

26. – Udenrigsminister Per Hækkerup udtaler efter sin hjemkomst fra en rejse i Vesttyskland og Østrig, at han ikke har mødt nogen reaktion mod forslaget om forhøjelse af tolden på biler fra lande uden for EFTA (se 21/4) noget andet sted end i de danske oppositionspartier.

29. – Prinsesse Benedikte fylder 21 år og afgiver som designeret eventuel rigsforstander i statsrådet højtidelig forsikring om ubrødeligt at ville holde grundloven.

Fra Bonn meddeles, at den vesttyske ambassadør i Danmark er beordret til at gøre forestillinger over for den danske regering i anledning af den foreslåede forhøjelse af biltolden (se 21/4).

30. – Finansminister Poul Hansen fremsætter forslag om tillægsbevilling for finansåret 1964–65 og oplyser om den statsfinansielle stilling, at driftsindtægterne i 1964–65 vil blive ca. 12,5 milliarder kr., ca. 350 mill. kr. mere end opført på finansloven, drifts- og anlægsudgifterne ca. 11,3 milliarder kr. eller ca. 300 mill. kr. mindre end efter finansloven. Overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet bliver herefter ca. 1,2 milliarder kr. og kasseoverskuddet godt 1 milliard kr. eller ca. 800 mill. kr. mere end opført på finansloven.

Handelsminister Lars P. Jensen fremsætter forslag til ny næringslov i overensstemmelse med næringslovskommissionens udkast i betænkningen af juli 1964. Ifl. forslaget ophæves fra 1/1 1970 forbudet mod, at handlende har mere end én butik i hver kommune.

Aprilpristallet, som kun er lønregulerende for bankfunktionærer og slagteriarbejdere, er opgjort til 110 (109,8) mod 108 (107,9) i januar. Det kan herefter betragtes som sikkert, at julipristallet vil udløse mindst et reguleringstillæg til alle øvrige arbejdere og tjenestemænd til efteråret.

Maj 1965

1. – Statsminister J. O. Krag erklærer i sin 1. maj tale, at det var sammenbruddet af forhandlingerne med Venstre, som førte til, at forhandlinger på en smallere basis måtte forsøges, ikke omvendt.

Finansminister Poul Hansen udtaler, at der formentlig vil være enighed om ikke at forøge beskatningen af parcelhusejere, og at dette sandsynligvis må medføre skattemæssige lettelser for lejerne.

3. – Efter at forsøgene på at tilvejebringe nye overenskomster er strandet, træder den varslede arbejdsnedlæggelse i kraft for samtlige bryggerier, der er medlemmer af Dansk Arbejdsgiverforening. Arbejdsgiverforeningen afsender første boycotvarsel til Dansk Bryggeri-, Brænderi- og Mineralvandsarbejderforbund. I en erklæring fra Bryggeriforeningen hedder det, at arbejderne har fået tilbudt samme lønforhøjelse, som generelt blev givet arbejderne under LO ved mæglingsforslaget af 10/2, plus en yderligere lønforhøjelse for det »efterslæb«, der havde fundet sted siden 1961.

4. – Thisted Knudsen (v.) fremsætter på Venstres og de konservatives vegne forslag til folketingsbeslutning vedr. begrænsning af de skattemæssige virkninger af den 13. alm. vurdering til ejendomsskyld. Ved forslagets 1. behandling 7/5 henviser finansminister Poul Hansen til, at virkningerne først vil indtræde for skatteåret 1966–67, og at man bør afvente resultatet af de undersøgelser, der foregår i forenklingsudvalget vedr. ejendomsbeskatningen og i udvalget om boligudgifterne for henholdsvis lejere og ejere af eget hus.

6. – I et møde i det udenrigspolitiske nævn meddeler udenrigsminister Per Hækkerup, at forslaget om forhøjelse af tolden på biler fra lande uden for EFTA er opgivet.

Trafikminister Lindberg fremsætter forslag om anlæg og drift af tunnelbaner i Københavns, Frederiksberg og Tårnby kommuner (se 24/1). Første etape af tunnelbaneanlæggene skal efter forslaget være Køgebugtbanens indføring i tunnel under Vesterbro via Hovedbanegården og Højbro til Kongens Nytorv.

9. – På provinsbankernes årsmøde udtaler nationalbankdirektør Erik Hoffmeyer, at det næppe er forkert at sige, at den politiske og forhandlingsmæssige pression, som forskellige grupper, herunder tjenestemænd og funktionærer, har øvet i de sidste år, har bidraget til, at den indkomstpolitiske målsætning ikke lykkedes i 1965. Han tilføjer, at det er muligt, beskæftigelsesgraden er så høj, at det simpelt hen ikke kan lade sig gøre at holde igen. I så fald må det erkendes, at den nødvendige begrænsning af underskuddet på betalingsbalancen og prisstigningerne kun kan gennemføres ved at formindske efterspørgselen efter arbejdskraft med risiko for nedgang i beskæftigelsen.

12. – Finansminister Poul Hansen fremsætter forslag til lov om alm. omsætningsafgift, hvorefter engrosomsen fra 1/1 1966 afløses af en merværdiafgift på 10 pct. (se 6/1). Det samlede provenu er for finansåret 1966–67 anslået til 4680 mill. kr., medens engrosomsen på 12,5 pct. i samme tidsrum ville give 2330 mill. kr. Fra merprovenuet af merværdiafgiften, 2350 mill. kr., skal trækkes ca. 250 mill. kr. i godtgørelse til boligbyggeriet, og som følge af overgangsordninger vil merprovenuet i 1966–67 kun blive 1200 mill. kr. De lettelser i indkomstbeskatningen, som merværdiafgiften kan give grundlag for, kan derfor først fuldt ud gennemføres i 1967–68, og deres omfang vil bl. a. være afhængig af størrelsen af det kasseoverskud, der må anses for nødvendigt. Endvidere må der tages hensyn til kompensationer for familier med mindre indkomster og familier med børn.

Henry Christensen (v.) fremsætter på

Venstres og de konservatives vegne forslag til folketingsbeslutning om undersøgelse af inflationskilderne. I undersøgelsen skal indgå den danske form for automatisk indtægtsregulering.

Ved folketingets 2. behandling af forslag til lov vedr. Arne Magnussens Legat (se 7/10 1964) har udvalgets flertal, s., r. v. og venstremændene Erik Eriksen og Per Møller, indstillet lovforslaget til vedtagelse uændret. Poul Møller (k. f.) foreslår en dagsorden, hvorefter tinget, for at tilvejebringe den bredest mulige tilslutning i folketinget og blandt danske videnskabsmænd og humanister til en enig løsning af håndskriftsagen, opfordrer udvalget til at fortsætte forhandlingerne, eventuelt i et underudvalg, der også vil kunne drøfte sagen med islandske parlamentarikere. Heroverfor foreslår Dupont (s.) med tilslutning af Erik Eriksen og Per Møller, Helveg Petersen (r. v.) og Westerby (løsgænger) en dagsorden, der udtaler, at tiden nu er inde til at træffe beslutning om håndskriftgaven til det islandske folk. Dette forslag vedtages med 99 stemmer mod 62; 3 undlader at stemme. Et ændringsforslag af Diderichsen (løsgænger) om at undlade at udlevere Flatøbogen og Codex regius af Den ældre Edda på Det kgl. Bibliotek forkastes med 98 stemmer mod 59; 8 medlemmer undlader at stemme. Under debatten udtaler justitsminister K. Axel Nielsen, at det indgreb, lovforslaget er udtryk for, ikke kan anses for at være af ekspropriativ karakter.

Indenrigsminister Hans Hækkerup besvarer velvilligt flg. spørgsmål af Westerby (løsgænger): om regeringen kan gå ind for, at anmeldelse af partier ved indsamling af underskrifter får gyldighed for hele valgperioden, og at det fornødne antal underskrifter fastsættes til det gnstl. antal afgivne stemmer pr. valgt medlem ved det sidst afholdte folketingsvalg, og at folketingsmedlemmers adgang til at anmelde nyt parti i valglovens forstand afskaffes.

Dansk Typograf-Forbunds forretningsudvalg vedtager enstemmigt at yde de strejkende bryggeriarbejdere 11.000 kr. Dette strider mod hovedaftalens regel om, at der ikke må ydes støtte til organisationer uden for LO.

13. – Forslaget om ændring i lov om den offentlige sygeforsikring (Om forhøjelse af dagpenge m. m.) (se 11/3) vedtages enstemmigt.

Dansk Arbejdsgiverforening indklager typografforbundet for arbejdsretten (se 12/5).

14. – Fællesmarkedets udenrigsministre beslutter enstemmigt at opfordre kommissionen til hurtigst muligt at udarbejde en rapport om Danmarks vanskeligheder ved at opretholde sin landbrugseksport til de seks.

15. – Den arnamagnæanske kommission meddeler, at den, hvis forslaget om udlevering af de islandske håndskrifter vedtages af folketinget, vil søge lovens grundlovsmæssighed prøvet ved domstolene. Højesteretssagfører G. L. Christrup har givet tilsagn om i givet fald at ville føre sagen for kommissionen.

16. – I en udenrigspolitisk udtalelse vedtaget på Det radikale Venstres landsmøde i Herning henstilles det, at Danmark sammen med de øvrige nordiske lande tager initiativ til forhandlinger med henblik på en fredelig løsning af konflikterne i Vietnam og Den dominikanske Republik. Landsmødet ønsker, at Danmark skal arbejde for oprettelsen af atomfri zoner og militært udtyndede områder, og at de nordiske landes udenrigspolitiske og økonomiske samarbejde styrkes. Det fastslås, at Danmark indtil 1969 er bundet af NATO-traktaten, og at endelig stillingtagen til fortsat medlemskab, der først bør forelægges vælgerne, må være afhængig af situationen til den tid.

I en tale på landsmødet rejser fhv. undervisningsminister Helveg Petersen tanken om en ny dansk forsvarsordning efter det schweiziske princip.

16. – Formanden for den konservative fol-

ketingsgruppe, fhv. minister Poul Sørensen, udtaler, at samarbejdet mellem v. og k. f. vil kunne sikre landet en ny regering; en sammenslutning af de to partier er ikke aktuel.

18. – Forslag til lov om handelshøjskoler (se 12/3) vedtages enstemmigt.

Dansk Arbejdsgiverforenings boycot af de strejkende bryggeriarbejdere træder i kraft (se 3/5).

8 fagforbund under nærings- og nydelsesmiddelarbejdernes samvirke opfordrer bryggerikonfliktens parter til at genoptage forhandlingerne.

19. – Finansminister Poul Hansen fremsætter i folketinget en redegørelse i anledning af en betænkning om effektivisering af statsadministrationen afgivet 27/4 af et i november 1964 nedsat udvalg.

Forslaget vedr. Arne Magnussens Legat vedtages ved 3. behandling med 104 stemmer (74 s., 9 r. v., 2 k. f. (Hanne Budtz og Thestrup), 10 v. (deriblandt gruppens formand og næstformand, Erik Eriksen og Hartling og medlem af Nordisk Råds præsidium Harald Nielsen), 7 s. f., løsgængeren Westerby og færingen Poul Andreasen) mod 58 (30 k. f., 22 v., 1 s. f. (Poul Dam), 4 uafh. og løsgængeren Diderichsen), medens 3 (de konservative Chr. R. Christensen og Lembourn og folkesocialisten Lange) undlader at stemme. Undervisningsminister K. B. Andersen udtaler, at regeringen ikke vil foretage udlevering af håndskrifter til Island, før en evt. retssag er afgjort, og udenrigsminister Per Hækkerup erklærer, at regeringen efter lovforslagets endelige vedtagelse vil underskrive en traktat med Island, men undlade at ratificere den, før retssagen er afgjort.

20. – Forslag til lov om undervisningen på de godkendte handelsskoler (se 11/3) vedtages enstemmigt.

Forslag til folketingsbeslutning ang. civil benyttelse af de militære flyvepladser Karup og Skrydstrup (se 4/2) vedtages enstemmigt, efter at forsvarsministeren over for udvalget har udtalt, at det vil være forsvarligt at give mulighed for to dobbeltture daglig.

I en tale ved sparekasseforeningens årsmøde henstiller nationalbankdirektør Erik Hoffmeyer til kredit- og hypotekforeningerne, at de holder igen ved udmålingen af lån, bortset fra lån til nyt boligbyggeri.

21. – Venstres Pressebureau meddeler, at fhv. statsminister Erik Eriksen 24/5 vil nedlægge sit hverv som formand for Venstres folketingsgruppe. Han forbliver som formand for Venstres landsorganisation indtil landsmødet i september, og han vil fortsætte som medlem af folketinget og af Venstres gruppe. Efter af en Gallupundersøgelse havde vist, at 45 pct. af vælgerne, som stemmer venstre eller konservativt, ønskede en sammenslutning af de to partier, havde Erik Eriksen bevidnet tanken sin sympati som et nyt perspektiv, medens en lang række af Venstres folketingsmænd og organisationer havde taget afstand fra den.

Undervisningsminister K. B. Andersen fremsætter forslag til lov om uddannelse af lærere til folkeskolen.

Ved folketingets 1. behandling af forslaget om merværdiafgift udtaler finansminister Poul Hansen, at regeringen, hvis der ikke viser sig farbar vej for merværdiafgiften, må i gang med overvejelser af, hvorledes de 400 mill. kr., som mangler i, at kasseoverskuddet i 1965–66 kan nå op på 1200 mill. kr., så kan fremskaffes.

22. – Ved sin ankomst til Wien til EFTA-ministermødet udtaler statsminister J. O. Krag, at Danmark vil gøre det klart, at den britiske importafgift (se 22/2) bør afskaffes snarest muligt.

Forsøget på at indsamle det nødvendige antal underskrifter (60) blandt folketingets medlemmer på kravet om folkeafstemning om udlevering af de islandske håndskrifter er mislykkedes. Ved fristens udløb har kun 57 medlemmer skrevet under, nemlig samtlige 36 henholdsvis 5 medlemmer af k. f. og de uafhængige, 12 v., løsgængerne Westerby og Diderichsen og de to grønlandske folketingsmænd.

23. – En kreds af tidligere Liberal Debat-folk vedtager at nedsætte et udvalg, som skal undersøge behovet for et nyt liberalt centrumsparti og sammenkalde til et landsmøde til efteråret. Der dannes et nyt selskab, Liberalt Forum, til afløsning af det ophævede Liberal Debat (se 25/4).

Efter 19 timers forhandlinger fremsætter forligsmanden mæglingsforslag i bryggerikonflikten. Forslaget giver bryggeriarbejderne 94 øre mere i timen, dvs. 2 øre mere end de var tilbudt før forhandlingernes sammenbrud 2/5. Forslaget bliver med anbefaling af parterne (med undtagelse af 2 af bryggeriarbejderforbundets 17 hovedbestyrelsesmedlemmer) sendt til urafstemning.

24. – Fhv. statsminister Erik Eriksen meddeler Venstres folketingsgruppe, at han ønsker sig fritaget for formandshvervet.

Boligminister Kaj Andresen fremsætter forslag til lov om ejerlejligheder. Forslaget, der er begrænset til lejligheder, der opføres efter lovens ikrafttræden, og ikke omfatter socialt byggeri, der opføres til udleje til medlemmerne, bygger på betænkning fra et udvalg nedsat i henhold til folketingsbeslutning af 20/3 1963.

Folketinget vedtager ved 3. behandling forslag om ændring i lov om udbygning af Danmarks tekniske Højskole og Danmarks Ingeniørakademi (se 11/2), forslag om oprettelse af en afdeling af Danmarks Ingeniørakademi i Aalborg (se 9/3), forslag om ændring i lov om Danmarks Lærerhøjskole (se 10/3) og forslag om erhvervelse af arealer til Københavns Teknikum. Alle forslagene vedtages enstemmigt med undtagelse af det første, som de uafhængige går imod.

25. – På det afsluttende EFTA-møde i Wien fremsætter økonomiminister Grünbaum krav om hurtig handling for at beskytte Danmark mod landbrugsdumping fra lande uden for EFTA.

Arbejdsminister Erling Dinesen fremsætter forslag om nedsættelse af et fællesudvalg til afgørelse af uoverensstemmelser mellem telefonselskaberne og Centralorganisationen for Telefonstanden i Danmark, der har varslet strejke fra og med 27/5.

Venstres folketingsgruppe vælger enstemmigt næstformanden, seminarierektor Poul Hartling, til formand og gårdejer Kristen Østergaard til næstformand. Foruden Hartling er foreslået Landbrugsrådets præsident Anders Andersen, der imidlertid erklærer, at han har indtryk af, at en del af gruppen nærer betænkelighed ved hans valg, hvorfor han ikke ønsker at modtage opfordringen. Poul Hartling udtaler efter valget, at han tror, at v. og k. f. opnår mest ved at være to partier, men han ønsker at fortsætte det nære samarbejde med de konservative, og andre partier er velkomne i samarbejdet om at tilvejebringe en liberal regering.

26. – Finansminister Poul Hansen fremsætter forslag til lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (kildeskat). Til forslaget knytter sig et forslag om kommunal indkomstskat, som samtidig fremsættes af indenrigsminister Hans Hækkerup.

Forslagene om ændringer i lovene om købstadkommunernes og landkommunernes styrelse (se 12/3) vedtages enstemmigt med visse ændringer, bl. a. bestemmes det, at valg af sognerådsformænd skal ske for hele valgperioden og ikke som hidtil for et år ad gangen.

28. – Udvalget vedr. parcelhusejernes og lejernes skattemæssige forhold (se 4/5) afleverer betænkning til finansministeriet. Ifl. pressemeddelelser går betænkningen ud på, at lejere skal have adgang til at fradrage 60 pct. af huslejen på deres selvangivelser. Samtidig foreslås, at ejere af parcelhuse ikke skal beskattes af lejeværdien af egen bolig, og at standardfradraget for vedligeholdelse afskaffes. Derimod skal adgangen til at fradrage betalte ejendomsskatter og prioritetsrenter bevares.

Socialdemokratiets næstformand, forbundsformand Hans Rasmussen, antyder, at der ikke bliver nogen skattereform, hvis de andre partier ikke vil have kildeskat.

Landbrugsrådets præsident, folketingsmand Anders Andersen (v.), udtaler, at regeringen må tage initiativ til på nordisk basis at undersøge mulighederne for en tilslutning til Fællesmarkedet og minder i denne forbindelse om en udtalelse af Industrirådets formand, direktør I. C. Thygesen, i samme retning. Han udtaler videre, at han finder det forkert at gå ind for en styrkelse af EFTA og heller ikke kan gå ind for en nordisk toldunion.

Arbejdsretten idømmer Dansk Typograf-Forbund en bod på 6000 kr. for ulovlig støtte til de strejkende bryggeriarbejdere.

LO's forretningsudvalg beslutter at foretage en juridisk undersøgelse omkring bemandingsloven.

29. – Mæglingsforslaget i bryggerikonflikten (se 23/5) vedtages af arbejdsgiverne, men forkastes af arbejderne med 3979 stemmer mod 2655.

Bryggeriarbejdernes hovedledelse meddeler, at strejkekassen er tom, og anbefaler medlemmerne at søge andet arbejde. Formanden betegner situationen som temmelig håbløs.

31. – Folketinget vedtager ved 3. behandling enstemmigt forslag til lov om invalidepension m. v. og forslag til lov om folkepension (se 24/2). Ved afstemningen om det sidste undlader de uafhængige at stemme.

Forslag til lov om udførsel af fisk og fiskevarer (se 11/3) vedtages enstemmigt.

Juni 1965

1. – Økonomiminister Grünbaum fremsætter efter henstilling fra Nationalbanken forslag om midlertidig regulering af obligationsudstedelsen.

Folketinget færdigbehandler en række lovforslag, deriblandt forslagene om landbrugsstøtten (se 31/3). V. og k. f. stemmer for alle forslagene, til trods for at de har fået deres ændringsforslag ved 2. og 3. behandling forkastet. Forslaget om afsætning af danske landbrugsvarer (mælketilskud på 150 mill. kr. og 100 mill. kr. til en dispositionsfond til fremme af afsætningen) vedtages med 150 stemmer mod 10 (s. f. og socialdemokraten Holger Eriksen), medens 6 (de uafh. og grønlænderen Hertling) undlader at stemme. For kornordningen stemmer 140, imod 20 (r. v., s. f. og Holger Eriksen), medens 6 (de uafh. og Hertling) undlader at stemme. Forslaget om en rapsordning vedtages med 150 stemmer mod 10 (s. f. og Holger Eriksen); 6 (de uafh. og Hertling) undlader at stemme. Endelig vedtages forslaget om afsætning af frisk dansk frugt og danske gartneriprodukter enstemmigt.

Endvidere færdigbehandles afgiftsbuketten forslag (se 21/4) med undtagelse af forslaget om forhøjelse af biltolden, der er stillet i bero, og forslaget om forhøjelse af afgifterne på lotteri- og tipsgevinster, der er taget tilbage: Forslagene om afgift ved ejerskifte af brugte motorkøretøjer, om forhøjelse af parfumeafgiften og om et statspræmieobligationslån på 100 mill. kr. vedtages alle med 87 stemmer (s., r. v. og løsgængerne Westerby og Diderichsen). Imod det første stemmer v., k. f., s. f. og uafh. imod det andet og tredje s. f. og uafh., medens v. og k. f. undlader at stemme.

Endelig færdigbehandles forslaget om ændringer i lov om valutaforhold m. v. (se 10/3), der vedtages enstemmigt, og det folkesocialistiske forslag til folketingsbeslutning vedr. den påtænkte ekspropriation af arealer i Ho-Oksbøl og Ål kommuner, der forkastes med 180 stemmer mod 10 (sf.).

Ved 2. behandling af forslag om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v. (kapitalvindingsskat) (se 29/10 1964) kritiserer Axel Kristensen (v.), at finansministeren trods løfte herom ikke har udarbejdet et forslag på grundlag af det af oppositionen foreslåede frigørelsesafgiftsprincip. Mini-

steren benægter at have givet et sådant løfte.

LO's forretningsudvalg erklærer sig villig til, hvis bryggeriarbejderforbundet måtte ønske det, at rette henvendelse til Dansk Arbejdsgiverforening om optagelse af nye forhandlinger.

2. – Folketinget færdigbehandler forslaget om projektering m. v. af en nord-sydgående motorvej i Jylland (se 4/3), der vedtages med 115 stemmer mod 26, medens 20 undlader at stemme, og forslaget om oprettelse af et direktorat for Grønlands geologiske undersøgelse, der vedtages med 95 stemmer mod 4 (uafh.), medens 52 (v. og k. f.) undlader at stemme. Endvidere vedtages det radikale forslag til beslutning om ændringer i beskatningen af faste ejendomme (se 29/1) med 83 stemmer mod 59 (v., k. f. og uafh.) og forslaget til beslutning om undersøgelse af inflationskilderne (se 4/5) enstemmigt.

3. – Udenrigsminister Per Hækkerup udtaler efter forhandlinger med fællesmarkedskommissionen i Bruxelles, at »der var større vilje til at komme os i møde end tidligere«, og at der er opnået væsentlige fremskridt i forhandlingerne om lempelser for den danske landbrugseksport.

Efter samråd med folketingsudvalget, der behandler forslaget om regulering af obligationsudstedelsen, erklærer økonomiminister Grünbaum, at regeringen er indforstået med at stille behandlingen af lovforslaget i bero for at give muligheder for opnåelse af en frivillig aftale mellem Nationalbanken og realkreditinstitutionerne. Såfremt en sådan frivillig aftale ikke er opnået inden 18/6, har partiernes repræsentanter i udvalget erklæret sig indforstået med, at folketinget umiddelbart derefter færdigbehandler lovforslaget.

Under den politiske debat ved tillægsbevillingsforslagets 3. behandling hylder Venstres nye gruppeformand Poul Hartling Erik Eriksen og erklærer, at Venstres mål er de samme som før formandsskiftet, og at samarbejdet med de konservative vil blive fortsat. Venstre vil arbejde for et regeringsskifte og indbyder alle, der vil støtte en liberal politik, til samarbejde. Poul Møller (k. f.) advarer mod anti-amerikanismen og beskæftiger sig indgående med inflationsproblemet. Baunsgaard (r. v.) erklærer, at den økonomiske samordning ikke er lykkedes det sidste år, og advarer mod sammenkædning af merværdiafgift og kildeskat. De øvrige ordførere er Peter Nielsen (s.), Aksel Larsen (s. f.) og Iver Poulsen (uafh.). Endvidere taler Westerby, Kragh (k. f.) og grønlænderen Hertling.

Elværkerne har accepteret regeringens henstilling om at købe engelske kul, uanset at disse er en del dyrere end de polske. Det drejer sig om ca. 200.000 tons.

Bryggeriarbejderforbundets hovedbestyrelse vedtager enstemmigt at acceptere LO's tilbud (se 1/6).

4. – I folketingets sidste møde inden sommerferien færdigbehandles tillægsbevillingsforslaget for 1964–65, der vedtages enstemmigt med 153 stemmer; s. f. og uafh. undlader at stemme. Under debatten udtaler statsminister J. O. Krag, at Socialdemokratiet ønsker både kildeskat og merværdiafgift eller detailoms, men ikke indleder forhandlingerne med at stille ultimatum (se 28/5). Udenrigsminister Per Hækkerup erklærer, at hvis forholdene ved NATO-traktatens udløb stiller sig på samme måde som nu, er det i Danmarks interesse fortsat at være medlem. Finansminister Poul Hansen meddeler, at statens driftsindtægter for 1965–66 med de nu vedtagne skatte- og afgiftslove og merværdiafgiftens provenu for januar kvartal 1966 taget i betragtning anslås til 15.350 mill. kr. og drifts- og anlægsudgifterne til knap 13.600 mill. kr. Med et anslået underskud på kapitalbudgettet på ca. 550 mill. kr., bliver kasseoverskuddet ca. 1200 mill. kr., hvilket har været og er regeringens målsætning.

Folketinget færdigbehandler også de 3 lovforslag vedr. skattebegunstiget opsparing (se 11/3), hvorom der er opnået enighed mellem partierne undtagen s. f.; forslaget om ophævelse af lov om skattelet-

telse for visse indskud m. v. vedtages dog enstemmigt. Endvidere vedtages ved 3. behandling forslag om ændring af lov om særlig indkomstskat (se 1/6) med 82 stemmer; 85 (v., k. f., uafh. og s. f.) undlader at stemme, forslag om ændring i lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme (se 20/1) med 93 stemmer mod 72 (v., k. f., uafh.); forslag om ændring af lov om skattefri afskrivninger (se 1/6) med 159 stemmer mod 6 og forslag til lov om lån til betaling af ejendomsskatter for visse parcel- og rækkehuse (se 12/3) med 93 stemmer mod 71 (v., k. f. og uafh.). Endelig vedtages enstemmigt forslag om ændring i lov om boligbyggeri (se 19/11 1964) og forslag om ændringer i lov om regulering af bymæssige bebyggelser (se 11/11 1964).

I den forløbne del af folketingsåret 1964–65 er der foremsat i alt 184 lovforslag (171 regeringsforslag, 13 fremkommet ved privat initiativ). Af de fremsatte lovforslag er 134 endeligt vedtaget, 50 blev ikke behandlet til ende eller bortfaldt. Desuden blev fremsat 25 forslag til folketingsbeslutning (heraf 13 regeringsforslag), heraf er 16 vedtaget. Der er stillet 3 forespørgsler, og 5 ministre har fremsat redegørelser.

9. – De arnamagnæanske kommission indstævner ved hrs. G. L. Christrup undervisningsministeriet for Østre Landsret med påstand om, at det tilpligtes at anerkende, at loven af 28/5 1965 vedr. Arne Magnussens Legat er ugyldig.

Der optages forhandlinger mellem Dansk Arbejdsgiverforening og Bryggeriarbejderforbundet, hvorunder forligsmanden genfremsætter mæglingsforslaget af 29/5 med begge parters enstemmige anbefaling. Samtidig giver bryggerierne tilsagn om, at hver mandlig og kvindelig bryggeriarbejder ved arbejdets genoptagelse kan opnå et lån på 400 kr., som skal tilbagebetales over 20 uger.

10. – Ved afslutningen af statsminister J. O. Krags og udenrigsminister Per Hækkerups officielle besøg i Bonn udsendes en af Krag og forbundskansler Erhard undertegnet fælleserklæring, der betoner, at handelsproblemerne har optaget det meste af tiden under forhandlingerne, og at forbundsregeringen vil gøre alt i dens magt for at opfylde de mål, der blev sat i den dansk-tyske handelsaftale i 1958. På det internationale politiske felt er Krag og Erhard enige om, at genoprettelsen af den tyske enhed under fred og frihed er påtrængende nødvendig og af væsentlig betydning for den internationale afspænding. Krag bekræfter det danske standpunkt, at den tyske genforening kun kan ske på selvbestemmelsesrettens grund, og at forbundsregeringen, så længe genforeningen ikke er gennemført, udgør den eneste lovlige tyske regering og alene kan tale for det tyske folk.

Metalarbejdernes centralledelse godkender en ny aftale med Jern- og Metalindustriens Sammenslutning om afspadseringsfrit overarbejde.

12. – Statminister J. O. Krag afslutter sit Tysklandsbesøg i Kiel, hvor den slesvig-holstenske landsregering rejser spørgsmålet om tyske virksomheders mulighed for at etablere sig i Danmark på samme måde, som danske virksomheder kan etablere sig i Tyskland.

Det genfremsatte mæglingsforslag i bryggerikonflikten vedtages af begge parter.

På Amtsrådsforeningens generalforsamling udtaler indenrigsminister Hans Hækkerup, at man bør være nået så langt med de frivillige kommunesammenlægninger, som det lader sig gøre, før folketinget drages ind i debatten. Foreningens formand, folketingsmand Alfred Bøgh (v.), udtaler, at kommunerne må indstille sig på en begrænsning af aktiviteten, men et pludseligt stop for lånemulighederne vil kunne kaste en del kommuner ud i økonomiske vanskeligheder.

Skibsreder A. P. Møller afgår ved døden, 89 år gammel.

13. – Statsminister J. O. Krag åbner Socialdemokratiets 29. kongres og udtaler: Hænderne væk fra de vundne goder. Han

oplyser, at Socialdemokratiet i foråret har tegnet 10.000 nye medlemmer. Formanden for LO, Eiler Jensen, udtaler, at i det evige og bevidste modarbejde, de møder i fagbevægelsen, er der ingen forskel på SF og de andre kommunister. Den svenske udenrigsminister Torsten Nilsson, der er gæst ved kongressen, nævner, at den hurtigt accelererende landbrugsrationalisering peger mod en lavere selvforsyningsgrad, som på længere sigt kan skabe mulighed for øget tilførsel af levnedsmidler til Sverige udefra, i første række fra Danmark.

Arbejdet på bryggerierne genoptages.

14. – Nationalbanken meddeler, at der med realkreditinstitutionerne er opnået enighed om frivillig begrænsning af obligationsudstedelsen, således at lån til nyt boligbyggeri ikke må overstige 110 pct. af lånene i perioden april 1964–marts 1965, lån i landbrugsejendomme 90 pct. og lån til andre formål 75 pct. Inden for kategorien »andre formål« vil lån til nyt erhvervsbyggeri få en fortrinsstilling. 17/6 vedtager realkreditinstitutternes besluttende organer at tiltræde aftalen.

Statsminister J. O. Krag erklærer på Socialdemokratiets kongres, at vanskelighederne for en mindretalsregering ikke ville falde bort ved en anden stilling til SF. Han tilføjer, at han har afvist at danne regering med dette splittelsesparti, og at det gennem aftaler eller håndfæstninger skulle bestemme over Socialdemokratiets politik, men ikke har udtalt sig imod, at deres stemmer kan blive talt med. På SF kan man ikke bygge en fast politik.

15. – Fhv. fiskeriminister A. C. Normann (r. v.) udtaler, at Det radikale Venstre ikke længere vil føle sig forpligtet af det 6 år gamle forsvarsforlig; både de forsvarsmæssige og de udenrigspolitiske forudsætninger er stærkt ændrede. Han kræver, at forsvarsministeren snart skal træffe beslutning om at aflyse efterårsmanøvrerne p. gr. af arbejdskraftsituationen.

17. – På Socialdemokratiets kongres vælges med akklamation statsminister J. O. Krag til formand. I en udtalelse rejses en række krav, bl. a. om arbejdernes medindflydelse på virksomhedernes drift. Udenrigspolitisk slutter man op om NATO og hilser med tilfredshed forsøg på brobygning i markedspolitikken. Det er partiets absolutte forudsætning for at medvirke til en merværdiafgift, at de mindre indkomster fritages for øgede afgiftsbelastninger, hvilket kan ske ved skattelettelser for disse indkomster, øgede børnetilskud og andre socialpolitiske foranstaltninger. Det tilføjes, at merværdiafgiften giver øgede kontrolmuligheder med erhvervslivets indtægter og således vil bidrage til at sikre en mere retfærdig fordeling af skatterne.

18. – Regeringen har besluttet, at økonomiministeriet fra 15/7 fra finansministeriet skal overtage de under lønnings- og pensionsdepartementet hørende sagsområder. Endvidere overtager økonomiministeriet det statslige udflytningsudvalg, der siden 1961 har hørt under indenrigsministeriet. Til gengæld afgiver økonomiministeren hvervet som minister for nordiske anliggender til handelsministeren.

19. – Statsminister J. O. Krag udtaler, at han under sit forestående besøg hos statsminister Erlander vil nævne den tanke, der er udkastet af Industrirådets formand og Landbrugsrådets præsident om en undersøgelse af mulighederne for tilslutning til Fællesmarkedet på nordisk basis.

Formanden for Venstres folketingsgruppe, Poul Hartling, udtaler, at den udbredte mistillid til regeringen skyldes 3 ting. For det første det tydelige drag af klassepolitik over den lige afholdte kongres, for det andet tavsheden om inflationen i den lange kongresudtalelse, for det tredje den ændrede holdning til SF, idet man nu vil tælle stemmerne fra SF med, hvilket indebærer, at Krag må tage hensyn til SF's betingelser.

20. – Telegrammer fra Stockholm i anl. af statsminister Krags besøg hos statsminister Erlander meddeler, at der knyttede sig

en særlig interesse til drøftelserne om den danske landbrugseksport (se 13/6).

Det er ikke lykkedes fællesudvalget vedr. telefonkonflikten at nå til enighed om en fornyelse af overenskomsterne for forstanderinderne i KTAS. Dette spørgsmål skal derfor afgøres af overenskomstnævnet.

22. – Finansminister Poul Hansen har sendt samtlige ministerier et cirkulære, hvorefter centraladministrationens personale ikke må udvides i næste finansår. Videre nævnes, at aktiviteten ikke må overstige aktiviteten i 1965–66, og det henstilles, at der inden for de enkelte ministeriers udgiftsområder – bortset fra lovbundne tilskud – tilstræbes en samlet aktivitetsnedgang på 4 pct. i forhold til 1965–66. På enkelte udgiftsområder vil en aktivitetsudvidelse dog kunne finde sted, men ministerier og styrelser kan højst budgettere med de udgifter, der er bevilget i 1965–66, reguleret med løn- og prisstigninger.

23. – Statsminister Erlander udtaler efter mødet med statsminister Krag, at et nordisk initiativ i en tilnærmelse fra EFTA til Fællesmarkedet kun kan virke splittende, men han forstår en vis utålmodighed fra dansk side.

27. – Ved afslutningen af sit Sverigesbesøg udtaler statsminister J. O. Krag, at han har orienteret sig om mulighederne for en sænkning af den svenske selvforsyningsgrad for landbrugsprodukter. En ny svensk landbrugsordning kan ventes til næste år.

29. – Folketingsmand Henry Christensen (v.) spørger justitsministeren, om han vil foranledige en snarlig undersøgelse af de tekniske og praktiske muligheder for en begrænsning af afbetalingshandelen.

30. – I folketingets investeringsudvalg (se 11/2) oplyser økonomiminister Grünbaum, at statens og kommunernes samlede investeringer vil andrage 932 mill. kr. i indeværende finansår, eller 30 mill. kr. mindre end tidligere anslået, skønt der er taget hensyn til prisstigninger på ca. 10 pct. Nedgangen skyldes hovedsagelig udskydelse af igangsætningsterminerne (se 20/4).

30. – Det økonomiske Råds formandskab afleverer en redegørelse om bygge- og boligpolitikken og dens sammenhæng med den almindelige økonomiske politik til regeringen.